

gni, singularique probitate, quibus præditus dotibus, & se dilectum Indis atque Hispanis exhibuit, & Regis Catholici dominia firmavit & auxit, ac, quo nihil habuit antiquius, Dei gloriam animarumque salutem admirabili zelo promovit. Geminas in hos fines Classes instruxit, è quibus alteram ad Philipinas Insulas anno 1545. quamvis infelici successu, infido, nec satis agnito mari commisit, alteram versus Californias ad anno 1539 ad 1541. quas Franciscus de Alarcon navium Imperator invisit, scripta que narratione Americanis palam dedit & Europeis, eodem tempore Francisco Vasquez Coronado rem terrestri itinere procurante, atque in veterem per novam Mexicum revertente. Turbatis Peruvicis gentibus, earumque Gubernatore à Mexicanis supplicatis postulante, eas ut præstò ferret, Legiones supplevit, sexcentisque militibus D. Franciscum de Mendoza filium suum præfecit, quamquam in procinctu omnibus, receptui cecinerit, quòd pacatas in Meridionali America res agnovit, ipso qui auxiliùm postulaverat Præside id per litteras enunciante.

313 Americam quòd attingit nostram curæ suæ demandatam magna ex parte lustravit, totique fovendæ protegendæque incubuit. Pecuaris, armenta, idque genus alia, ex Hispanijs adducta, in optimis Regionibus, & cis alendis

augendisque aptissimis, diligentissimè curari lategit, felici adeò successu, ut credi vix possit quantum deinceps excreverint, tantum expatiata ut non Provinciæ modò sed Regna condita multa possint his in agris & latifundijs, quæ pecudibus sunt destinata. Monetam ex ære primum cudi mandavit Mexici, quæ cum displiceret assuetis auro & argento familiariter uti, rejecta ab ipso fuit, cussaque argentea, mox etiam aurea, tantà in posterum copiâ, ut non Europa tantum, sed totus propemodum Orbis Mexicanis nummis, argenteis uncialibus, alijsque pretiosis monetis abundaverit, atque etiamnum incredibilem opulentiam ditescat. Multa ea tempestate argenti fodinæ detectæ fuere, nec ipsæ tantum Nostris vigilantiam decretisque exactæ, sed Officinæ quoque, textrinaque pro laneis vestibus in primis, usum incrementumque habuere. Sævissima pestis Indos invasit anno 1545 quæ latissimè serpens absumpsit innumeros, & Antonius ægrotantibus quidem præstò fuit auxilio, paternâ miseris charitate subveniens. Omnia, hercle, circumspiciebat, opportunisque operibus Reipublicæ commodis vigilabat, propterea optimè de ipsa meritis. Ut litteris etiam excoleretur, apud Cæsarem Carolum V. Hispaniarum potentem egit, quantum & Religioni & Regno profutura foret exponens Universtitas Scientiarum, si instar Salmanticensis

quòd conscribi fecerit, non ipse conscripserit librum hispano sermone

De naturalibus rebus & mirabilibus Nova Hispania, cujus Operis meminit Leon Pinclus. Hic verò præter hoc Opus quod Mss refert col. 873. edit. novissimæ, col. 827. recenset ab illo profectas

Ordinationes legumque collectionem pro Conventu juridico Mexicano. Mexici 1549. in fol. Quibus accedunt. *Epistolæ* quas citata col. 873. insinuat non tamen aperit. Invenimus verò apud Lasior Avarca in Orbe Terrarum Scriptorum calamo delineato T. 2. verbo *Nova Hispania* p. 267. Litteram ex hispano in italicum versam idioma, quæ sic habet latino

Epistola ad Imperatorem de recens apertis Regionibus in Hispaniâ novâ Aquilonem versus. Venetijs 1565.

314 F. ANTONIUS DE MENDOZA, Natione Mexicanus, cujus natale solum incluta Equitum Civitas Goatemala, Parentes & ipsi nobilitate clari, Ordinem S. Francisci inijt in patriâ Provinciâ à SS. JESU nomine nuncupata, in qua statim lumine propheticò insignis est habitus, proptereaque à multis consultus in arduis, quòdque cælesti, quo videbatur afflatus æstro, peritiam in moralibus minime, vulgarem adjunxerit. Ægrè quidem ferebat honorem his sibi nominibus

datum, ut qui propriæ demissioni addictissimus esset, ceterâque conspicuus virtute. Ex his quas elaboravit Responcionibus inquisitus de Theologicis practicis difficultatibus, extant pleræque

Consultationes Morales,

Biblioepi operâ compaginatae alias inter variorum, quas octo Tomis comprehensas habent Sodales in Bibliothecâ Cœnobij præcipui Goatemalensis, uti ipsi ad nos humanissimè detulerunt. Ibidemque conservant præterea hispano itidem sermone ejusdem Authoris

Summam brevem Theologiae Moralis.

Meminit ejus Fr. Franciscus Vasquez in secunda parte Chroniconum ejusdem Provinciae lib. 4. cap. 73.

† 315 FR. ANTONIUS MICHAEL DE GALICIA, Natione Mexicanus & Patria, Ordinem religiosum de Charitate S. Hippolyti Martyris ingressus, & solenni professione amplexatus, Presbyteratu insignis, pius equidem & moratus, satisque instructus, pro ministrandis Ecclesiae Sacramentis ijs præcipuè qui ad Familiae suæ Valcutudinaria confugiunt ægrotis, ut horum & Sodalium prospiceret commodis, atque Sacrorum agendorum reverentiæ & pietati, edidit hispano & latino sermone

Manuale ad præscripta SS. PP. NN. Pauli V & Urbani VIII pro usu & regimine Sacrae Religio-

nis de Charitate S. Hippolyti Martyris in Provincia Nova Hispania, atque Cœnobij ejus & Xenodochij, Mexici, ex Officina Francisci de Ribera Calderon 1716. in quarto.

† 316 P. ANTONIUS DE MILLAN, Natione Mexicanus, fortassis & Patria, alumnus Societatis JESU, in Maximo SS. AA. Petri & Pauli Collegio Mexiceo Rhetoricæ Cathedræ Moderator cum esset, pro inuito florentissimæ Scholæ suæ more, Puerum Jesum nascentem ut exciperet festivis poeticisque numeris, atque pulchrâ etiam oratione solutâ, Sodalesque proposito themate invitaret ad latinè & hispanè pandendum, condidit

Poeticam concertationem recens natum Jesum sub Manne Symbolo prosequentem.

Habetur in Libris consimilis argumenti apud dicti Collegij Bibliothecam extantibus, ad annum 1728. in folio.

316 D. ANTONIUS DE MIRANDA ET VILLAIZAN, Natione Mexicanus, apud Guexotzingo Urbem quindecim ab Angelopolitana lapidibus distitam, natus est 4. Novembris 1657. è gente clarissima, parentibus D. Antonio de Miranda, & D. Augustina de Villaizan, à quibus procreati fuerant Mathias & Josephus, multis & ipsi litteris titulisque conspicui, pro ut de utroque opportuno scripturi sumus in loco. Nolter latinè satis cultus, Philosophiâ Theologiamque adco-

altè

altè imbibit Angelopoli in Regalibus SS. Joannis & Petri Collegijs, ut laureis in Academiâ Mexicanâ donatus, pro aperiendo è Cathedra Aristotele in mox dictis Gymnajijs Professor renunciatus fuerit, discipulosque philosophicis doctrinis imbuerit, quibus deinde sacram etiam Theologiam Magister & ipse ibidem aperuit, atque Rectoris vices gessit. Auditores in Philosophia suos, peracto Curfu, de more subditurus examini in Universitate, Mexicum petit, suisque alumnis gradu insignitis, tam ipse probatur Doctoribus, ut procedente nonnullo temporis spatio in Academiâ destinetur Procuratorem, ejusdem apud Regis Curiam negotia acturum. Nec sanè, quam conceperant, spes, eos fessellit: nam demandatam sibi provinciam præfervidè arripuit, tamque indutrie & è votis Academicis obivit, quantum à diligentissimo fieri poterat, Apostolico in primis Rescripto egregijs indultis & privilegijs gravido, tum etiam Regijs pro Universitatis decore Schedulis opportunè transmissis.

317 Hæc inter pro Ecclesiâ Guadalaxarensi in Novâ Galleciâ Præbenda à Rege donatus, Americæ sistitur, & gradatim ad apicem usque Decanatus perillustri Capituli ejusdem Cathedralis evadit. Theologiam quidem in Aulis professus fuerat, sed tamen studijs etiam haud vulgarem utriusque juris peritiam comparaverat,

K2

qua Superiores invitati, & viri prudentiâ ac zelo, Vicarium Episcopatus generalem octennio voluerunt, nec semel Episcopatus Gubernatorem, atque omnibus ipse attentissimè invigilans, spectabilem se meritò reddidit. Ecclesiâ suam ornare perpolireque aggressus, multis insignem operibus, pretiosis suppellectilibus divitem, & ornatu pulcherrimam, Angelopolitanam, quæ sanè Basilica est cultissima, imitari eximiâ religione conatus est. Adhæc Musicorum peritiam pro divinis officijs adjecit, & cum proprio ære, tum etiam aliunde quæsito, annuos sumptus paravit, ut festi dies conceptæ & assumptæ in cœlum Virginis Deiparentis, natalesque ejusdem Sponsi Josephi, & Proto-Parentis Petri celebriores haberentur decantatis insolitâ pompâ sacris precibus, quas in pervigilijs Sanctorum Ecclesia observat. Erga pauperes multa erat charitate præditus, quibus subveniebat quotidie, eorum aliquo ad mensam secum prandente, & multis datâ opportunè stipe solatis, largiores nonnunquam in religiosas Virgines elemosynas erogans, ut præscriptâ pro alimentis dotè expeditæ, uni vacare Deo possent & inservire. Dissidentes in Republicâ ad pacem revocare solenne habuit, ægrotos solari, deque cunctis benemereri.

318 Tot inter Christianæ Virtutis officia pietas adversus Deiparentem Virginem emicabat, cui,

cui, ut alijs interim devotionis parcamus indicijs, Novendialis indixit in Ecclesiâ suâ solennissima, ad aras canentibus Sacerdotibus, ipsoque pueros & populares non hortante modò ut publicè precarentur, sed exemplo eis præcunte, quo Purissimam Matrem sub titulo de Rosario multis colerent, & gravissimâ per Urbem supplicatione devotissimè salutarent. Hæc ubi absolvit, Sabbato proximè ad finem novendialium secuto, sacra ipse mysteria cum cantu in honorem cœlestis Reginae peregit, & ecce apoplexiâ corripitur, in ædes ejus Imago sacra cui tot cultus detulerat, ut suppetias præstet, deferatur, illic, cœu proctetricem expectans, obit in Domino die 24. Maji anno 1713. ætatis 55. eximio nedum Civitatis & Curia, sed totius Novæ Galliciæ Regni dolore, qui Parentem ipsum & benefactorem egregium coluerat. Capitulum Ecclesiæ suæ parentandum ipsi, præter solitam, graviore multo pompâ decrevit, & Panegyricâ virtutes ejus Oratione è suggestu sacro laudari, quam doctissimè intextam & habitam à Viro multis quoque dotibus ornatissimo P. Joanne Gonzalez de Villaverde, Mexicano, & PP. Oblatorum Præfecto, Frater natu major Clarissimus Mathias à S. Joanne Baptista, Carmelitanus, edicuravit Mexici typis Lupercianis eodem anno. Ad scripta quòd attinet Nostri, habemus publici

juris factum hispano sermone. *Elogium funebre Illm. D. D. Joannis de Santiago de Leon Garavito, Episcopi Guadalaxarensis.* Mexici, formis Joannis Josephi de Guillena Carrasco 1694. in quarto. Habetur, & scorsim, & unâ cum Vita ejusdem Antistitis edita à P. Michael de Castilla, Societatis JESU, in Typographia Viduæ Bernardi Calderon 1698. in quarto. Reliquit in Mss. *Tractatus aliquot Theologicos.* *Cursum Philosophicum, à Summis ad finem usque nostratum more.* Quem discipulis dictaverat, cuius propterea fuerunt multa exemplaria, quæ nos fugiunt in præfentiarum.

319. M. FR. ANTONIUS DE MOLINA, Natione Mexicanus, incunabulis Goatemalensis, Ordinis Prædicatorum in Provincia S. Vincentij de Chiapâ & Goatemala alumnus strenuus, & in asserendâ regulari observantiâ insignis, à se lucubrata reliquit Opera, quæ statim exhibemus, aservanturque Authographa in Archivio Goatemalenti ejusdem Provinciae, ut litteris ad nos inde datis accepimus. *Vita illustrium Dominicanorum in Provincia de Chiapâ & Goatemala Fr. Andrea del Valle, & F. Perri à S. Maria laici, qui apud Ciudad-Real de Chiapâ effloruit, aliorumque Sodalium.* Hispanâ linguâ & grandi volumine.

Excerpta è Sacris Biblijs pro illustranda

strandâ S. Rosa à S. Maria Virginis Limesis Vita. Eodem idiomate.

Chronologia rerum Provinciae S. Vincentij Ordinis Prædicatorum, patrio itidem idiomate.

320. ILLMUS. D. M. D. F. ANTONIUS DE MONROY, Natione Mexicanus, in florentissima Urbe Queretaro ortus est, genitoribus præclaris stemmatibus insignitis D. Antonio de Monroy, Civitatis Mexicanæ Decurione, & D. Maria de Figueroa & Hijar, è quorum Familijs multi alij conspicui admodum dotibus viri prodierunt. A natali solo Mexicum deductus, ut litteris ad humanitatem informaretur, inter alumnos Regij Christi Domini Collegij adscriptus, inde ut moris est, in Maximo SS. AA. Petri & Pauli Societatis JESU strenuam Grammaticæ operam dedit atque Rhetoricæ: tum Philosophiam apud idem Gymnasium hauriens, Universitatique albo conscriptus, ejus Aulas frequentans, Baccalaureatus lauream promeruit haud perfunctorio subjectus examini, qua 6. Februarij anno 1652. donatus evasit. Theologiæ professoribus Academicis nomen dedit eo ipso anno, cui excipiendâ incubuit, quo usque mense Junio sequentis, è Collegio suo in Cœnobium Imperiale Mexicicum S. Dominici, in Prædicatorum Ordinem vocatus, transivit, præfinitoque tempore nuncupatis votis se Deo

mancipavit. Hinc perillustri Familiæ Collegio de Porta-Cœli, quod Provinciae Sanjacobæ Seminarium est doctorum hominum fecundissimum, & religiosè observantiæ laude præclarum, addicitur, ut cæpto litterarum itineri insistat, donec ad Theologici cursus metam accedat. Eam ubi tenuit egregio fructu, cum doctrinæ, tum etiam virtutis, se ad Magisterium ita studijs comparavit & usu, Philosophiam ut & Theologiam Sodalibus è Cathedra tradiderit in eodem Lycco, itemque in Maximo Mexicco Cœnobio, atque insulâ propterea, exactis præfinitis ab Ordine annis, redimitus fuerit.

321. Adhæc, Universitatem repetens Mexicanam pro capessendo Doctoris in Theologia apice, periculum facit, plaudentibusque Academicis Viris, Doctores inter amicitur, & jure censeatur, ac demum pro regendâ Cathedrâ Divi Thomæ Perpetuus Antecessor renunciatur. Quòd verò scientijs excultus, juxtaque in utroque suggestu versatus, moribus observantissimi Religiosi conspicuus esset, prudentiæque præditus haud vulgari, domesticas iustus est Præfectorum subire, Collegio supra dicto Rector datus, dein Primarij Monasterij Provinciae Prior institutus, observantiæ semper invigilans, quam exemplis, Sodalibus ut doceret, prius quam ver-

bis agebat, præbatque in arduis, adeo ut obdormiente fortè qui media cæteros nocte erat excitaturus pro sacris in choro precibus recitandis, ipse id officij subiret, & propria æs campanum manu ageretur & volveret. A Provincia sua Romam Procurator delegatur. Definitorque, ubi casus accideret, qui certè, eo in Urbe agente propterea evenit, quod alsumpro in Archiepiscopum Valentinum Viro Clarissimo F. Joanne Thoma de Rocaberti, qui universo Prædicatorum Ordini Magister præfuerat, Magistratus vacaverit. Indictis pro sufficiendo Generali Præfectori Comitibus, habitisque 5. Junij, Sabbato Pentecostes, anno 1677 Noster eligitur. Porro vix dici potest quantum ipse fuerit ab ambitu diffusus, qui pridie comitiorum Suffragatoribus quibusdã eum uti Candidatum se daret suadentibus, palam reposuit, cogitare se id minime, nullumque tot inter gigantes haberi. Ubi autem ad id fastigij evectum se vidit, semel iterumque coram Pontifice Maximo Innocentio XI egit, ut in signe munus rejiceret, plurã cautatus, & tanto se impari oneri ingenuè professus. Bono tamen animo jussus esse à Sanctissimo, viresque à D. O. M. præstolari, tandem acquievit, ad puppimque sedit vastissimæ navis, quam, Deo auspice, rexit novennio. Curæ quamvis primæ ejus fuerint amplissimi per totum terrarum Orbem diffusi Ordinis

splendori in Domino, & bonis omnibus providere, alias inter urbanissimum & gratissimum virum decentes, habemus Litteras ad Academiam Mexicam datas 14 ejusdem mensis annique, quibus Parentem dilectissimam sibi certam Officij sui redderet, testareturque egregium, quo ad versus ipsam esset, amorem. Eum certè quo in Deum & Familiam suam egregie fervebat, testata sunt opera & virtutes extimæ.

322 Regularis zelo disciplina erat insignis, vir cetera mansuetus, acerrimus tamen sanctorum pro observantia latarum vindex: & quod optime nosset, exempla Superioris efficacius longe subditos movere quam verba, præbat illis in vestitu, victu, choro, cæterisque exercitationibus religiosis, tot inter negotiorum turbas nihil moratus quo minus adesset cum Fratribus. Justitiæ litaturus, merita subditorum appendebat ad trutinam, ut quæ munera cumque, gradus, & alia æquus arbiter distribueret: & ut paucis omnia dicamus, adeo integrum se gessit Regularum exactorem, & ab assentationibus studiisque partium alienum, ut multorum propterea subiret invidiam, nec immerito fuerit veritus ne quid sequius accideret sibi, quin subinde ab instituto umquam deflexit, aut signis Dei gloriam curaverit. A Catholico Rege Carolo II destinatus Episcopus apud Michoacanenses

seu Vallisolanos America nostræ, eis se subduxit infulis, Patriam nihil ipsum movente uti eis inauguratus ipsam revivisset: & porro Archiepiscopatum Compostellanum cum primis insigne in Hispania, recusasset similiter, nisi Summus Pontifex Innocentius XI, cui obtemperaverat pro incundo Ordinis Magistratu, id etiam oneris ut ferret jussisset, ea tamen lege, ut Dominicanam Familiam moderari interea pergeret, quo usque Comitibus haberentur generalia die 1. Junij anno 1686. Successore sibi dato ornatissimo Viro P. Antonio Cloche, itineri se versus Hispaniam dedit, Ecclesiam aditurus suam, cui ita adhæsit, annos ut unum supra triginta ipsam rexit. Primævos imitatus Ecclesiæ Patres, omnium se virtutum exemplar exhibuit, religiosæ tam tenax vitæ quam qui maxime.

323 Opulentã quidem multis annis proventibus ditatus Ecclesiã, nulli in paupertate Religioso concedere videbatur ijs qui in ædibus ornatum, in mensa dapes, interius quo tegebatur ipse vestimentum animadvertent: nam laneis contentus & habitu & cæteris ad subuculam usque pro Ordinis sui usu indumentis, lineis perpetuo abstinuit, carnibus parcens, nisi ægra secus valetudo deposceret, piscibus vesci solitus, quibus quandoque ovum addebat, chartaceas in cubiculo. & piæ e pariete suspensas

Imagines devotioni quam ornatui potius habebat, nullaque pro arcendis hibernis injurijs peristromata alia nisi è rudi impolitã lanã contexta. Cetera in Dei cultum, & subsidia pauperum efusissimum, nullis parcebat sumptibus, de Ecclesijs propterea, Monasterijs, locis pijs, egentibusque omnibus in ditone sua benemeritus. Cathedrali multis & pretiosis ditavit muneribus, Pyxide scilicet ostensoriã ex puro puro argento conflata, & hominis staturã non inferiore: politissimã pro S. Jacobi Hispaniarum Apostoli & Patroni corpore ornando, ex auro, argento, pretiosis que lapillis supellectile: Organo affabrè adeo & ad musicum concentum elaborato, primaria ut inter Hispaniarum insigne jure audiat; alijsque & materiã & artificio multi habitis donis. Dominicanorum Compostellanæ Civitatis Cœnobium illustri Peristyllo, Triclinio, Dormitorio, Exedra, seu ut dici solet, Capitulo, Scalaque in primis famosa, multum nobilitavit. In Monasterio S. Francisci Valetudinarium pro ægrotantibus, & pro cæteris Religiosis magnam cellarum partem adauxit. Sanctorum, cum Mercedensis Ordinis, tum etiam Dominicanorum egregie profuit, quod earumdem altius exererit Templum, ædificaverit Dormitoria, Sacella erexit, Aedes muris conclusit. Bibliothecam suam Societatis Jesu Patribus dono dedit, idque

genus alia in Dei cultum & piorum locorum decus effecit. Erga miseros verò tanta fuit charitate, ut ipsos præter, nil cogitare videretur, aut in pretio habere: eis ut abundè subveniret, sibi domesticisque suis parcissimo sumptu contentus, redditus Ecclesiæ per amplos destinaverat, adeò ut religioni duxerit in con sanguineos suos pauca erogare.

324 Hospitabatur in Palatio suo nepos ejus ex Sorore D. D. Antonius de Villa-Señor & Monroy, Sacerdotium præstolatus Mexicanense, cui ubi à Rege Catholico datis litteris fuit præsentatus, quantocyus navigaret injunxit, ne impostero pane vesceretur pro Compestellanis pauperibus destinato. Adeò fuit longè à gentilibus suis ditandis & Familiæ conquirendo splendore. Clavum eo tempore Mexicani Archiepiscopatus tenebat Illmùs. D. D. Franciscus de Aguiar & Seixas, eximià & ipse in pauperes liberalitate & omni virtute ornatissimus, cujus in naturali solo Gallecia sanguine juncti plures degebant; datisque vicissim & acceptis epistolis à Nostris, quibus erant Mexici con sanguinei, alter alteri suos commendare placuit, neuter ut propriæ Diocesis pauperibus alimenta surriperet, atque ut utriusque familia, sanguine quidem & avitis honoribus admodum dives, cætera satis inops, suppetias acciperet. Quotidianis elemosynis

largiores multò tunc adjecit, cum non ita usu frequentes casus majorem longè misericordiam & charitatem expostularunt. Pestifero Galleciam morbo invadente serpenteque quam latissimè, præsto adfuit ægrotis, quibus omni auxilio fovendis Xenodochia è Cænobijs facta lectulis instruxit, proque decumbentibus necessaria subministravit. Turbas quandoque tumultuatus populus excitaverat, atque quicquid confuleret & paci Reipublicæ, apertis suis horreis inquietos compescuit, & concionibus hortationibusque sedavit. Cum verò famemes urgeret, quòd deficiente pluvia, segetes evanuisent, publicam, cui interfuit ipse nudis pedibus Deum exoraturus, supplicationem, alijs hæctenus, ut videbatur, absque fructu peractis, instituit, tam felici quidem eventu, ut festinato gradu incedendum fuerit deprecatoribus, ne copiosissimo imbre jam jam imminente, mox verò cadente, maderent perfunderenturque.

325 Accuratus tamen animis quam corporibus vigilavit, enixe procurans ut Christiana in Diocesi sua disciplina vigeret, atque hanc ob rem multorum invidiam passus gravesque obtrecciones, quòd desistere ab instituto pro conscientia sua haud posse videret, taderetque ipsum tot inter fluctus inquietum pergere, Archiepiscopalis subduci infulis cogitavit, & Angelopo-

litanas à Rege Catholico postulare, eo quidem consilio, ut brevè omnibus valediceret, his quòd non dum ipsarum possessionem capisset; illis autem quòd se subtraxisset; possetque subinde cellam repetere, ceu nidum in quo, gravis ætate & languore, imminentem mortem opperiretur. Ubi verò Compestellani hæc olfecere, statim cursores arcessunt, qui mutatis subinde equis pervolent litterasque quam ocyssimè ad Regem deferant, quibus Senatus Populusque & Ecclesiæ Capitulum demissimè rogant, aultis que obtestantur momentis, ne Archiepiscopo annuat, incredibili totius dolore Diocesis, maximam passuræ in illo jacturam. Voti compotes, dici vix potest quanta dederint signa lætitiæ, perinde quasi redivivum Parentem susciperent, denuòque inaugurato Principi ac Domino faulta acclamarent, ac sibi omnibus fortunæ & vitam gratularentur.

326 Profecto Regi Carolo sic erat acceptus Antonius, ut Sanctus apud ipsum audierit, quo illum honestavit cognomine scripto Decreto, ne alius à Rege de negotijs illius judicaret, cavens nimirum molestijs ita eum eximere, quas propterea tulerat, quòd pro Ecclesiæ suæ & Dignitatis juribus vindicandis certasset. Philippum autem V qui proximis Carolo II successit, statim pro insita Americanis in Reges suos observantiâ & pietate,

fidelissimè Nostræ coluit, nutanteque in pluribus fide, quam juraverat ipse legitimo Hispaniarum atque Indiarum Domino, mordicus asseruit, & Legiones nonnullas, solutis stipendijs, accire quandoque, ut in pertinacis fervore belli inservirent Philippo, è re sua duxit. Cæterum, ut ab impostoribus Catholicum ac pijsimum Regem eximeret, Litteras ad ipsum Magnatis Hispani deferendas manu dare haud quaquam est veritus, quæ eruditione juxta ac pietate plenis, antiquoque Ecclesiæ Patre dignissimis, lucem in maximo, quòd agebarur, negotio, pro Dei gloria & Catholica Religionis affunderet.

327 His multisque intentum alijs pro munere suo Compestellani suspiciebant & mirabantur, multò tamen justius stupiebant totos viginti annos lecto defixum, media sui corporis parte exanimem, integrâ quidem mente, patientiâ incredibili, ceteraque virtute Deum cogitantem laudantemque, nec pastoralis curas officij, quas gerere ibi poterat, unquâ intermittentem. Quoniam verò & isthæc, & quæ diximus plura, aliaque bono in lumina collocata legimus in Encyclica, quam ejus in Ordinis Magisterio successor admodum Reverendus P. Antonius Cloche ad suos toto terrarum Orbe effusos scripsit, placet quidem fragmentum ad tabulas nostras revocare, quod in suis transcribunt eruditissimi

rùm pompâ. In Metropolitana Ecclesia Parentationem accuravit ejus ex Sorore nepos, quem diximus D. D. Antonius de Villaseñor & Monroy, qui id temporis Archidiaconum agebat, dein verò in Decanum evectus fuit, multis alijs obitibus egregiè muneribus clarus, Diocesis Vicarius Generalis, & Sanctæ Cruciatæ Regij & Apostolici Tribunalis Commissarius Generalis Subdelegatus, excitatâ funestâ mole, atque invivatis unâ cum Archiepiscopo V. D. D. F. Joseph de Lanciego & Eguilas, atque Ecclesiæ Capitulo gravissimo, moxque dicto ornatissimo Tribunali, Academiâ Mexicanensi, omnibus Religiosorum cætibz, Primarijsque & Nobillissimis Civibus Mexicanis, quibus & dolori fuerunt & admirationi Compostellani virtutes Præfulis optimè ad oratorios ornata numeros Oratione pro palam factâ à D. D. Luca de Verdiguël, Canonico Magistrali, usu multo & pari eruditione ad dicendum eximie comparato, prodijtque concio typis Lupercianis anno 1716. Universitas dein Mexicea Doctore suo cum primis insigni & Antecessori quondam spectatissimo supremi dicit indixit solennia lugubria, frequentissimâ Academicorum, Religiosorum, Collegiorum, Scholarium que omnium concione, qui vespere convenientes, post Ecclesiasticas cum cantu preces auditas, latinâ dicentem Oratione ex-

cepere D. D. Joannem Hernando de Gracia, infularum Magistrum, dein Metropolitanæ Ecclesiæ Præbendatum, & deinceps Canonicum; mane autem rursus coactâ florentissimâ eadem coronâ, ad aras solennissimè est actum, atque è superiori loco clogium vita functi Archiepiscopi, hispano quod sermone texuerat, eloquentissimè recitavit D. D. Bartholomæus Philippus de Ita & Parra, Antecessor & ipse Academicus, postmodum Canonicus itidem à Concionibus, atque typis procussæ utriusque Doctoris Orationes exiere formis annoque nuper dictis. Nec porò Dominicani Mexicci in colendo Magistro Generali suo atque Parente, hujusce Sanjacobeæ Provinciae filio ornatissimo decore que eximio, cæteris concessere, exequijs ejus maximâ ductis pompâ & æquali mœstitiâ. Quod ad scripta attinet ejus, cognita fuere Criticis Ordinis jam laudatis alia nulla præter

Registrum ejus litterarum, dum Ordini præfuit, Romæ servatum;

Et Ordinationes pro recto Ecclesiæ Compostellanae regimine.

Quibus comperta nobis adjicimus & typis data & Mss sequentia.

Laudatio Funeris ad Regias Augustissimi Philippi IV Magni Hispaniarum Regis & Indiarum Imperatoris Exequias habita in Regali Conventu S. P. N. Dominici die 25 Mensis Augusti anno Domini

1666. coram gravissimo S. Officij Inquisitionis Confessu extincto nuper Regi parentante. Mexici, ex Typographia Viduæ Bernardi Calderon 1667. in quarto, extat que in libro id argumenti alia à Quæstoribus Fidei curata eruditissimè ob oculos proponente sub titulo hispano: *Honorarius tumultus, &c.* Nostri verò, quam diximus, Oratio idiomate concepta latino est.

Patrio sermone, dum Compostellanae portiretur Ecclesiæ publicavit

Epistolam Pastoralem ad Rectores, Beneficiarios, cæterosque Diocesis sue Ecclesiasticos viros, quos gravissimè hortatur omnes ad strenuam in erudiendis populis suis operam dandam, & elemosynam impendendam egenis, assumpto Psalmographi themate: Propter miseriam inopum & gemitum pauperum nunc exurgam; eo que eloquentiâ juxta & sacrâ eruditione ad propositum tempestivè explanato paginis 24 in folio, hispanis formis, Officinæ tamen, ut sit non nunquam in similibus, & Typographi nomine tacito.

Adhæc, è multis latinis, quas sedens ad clavum Familiæ, dixit Romæ ad Fratres, Orationibus, quinque habuimus ad manus à D. D. Villa-Señor, Mexicum allatas, tres quidem authenticas, duas autem ejusdem nepotis manu transcriptas, qui & adjecit in codice, nullas se præterea nancisci potuisse, reliquis pluribus aliò dilapsis. Sunt illæ porò

Prima habita Feria quinta in Cena Domini. Anno 1678.

Secunda dicta in Festo S. Parentis Dominici, Anno 1683.

Tertia recitata in Pervigilio Nativitatis Servatoris nostri Jesu Christi. Anno 1684.

Quarta pro Vigiliâ itidem S. Dominici. Anno 1684.

Quinta panegyrico moralis in honorem Deiparentis Virginis, quam SS. Trinitatis Complementum appellat, multisq; doctissimè probat. Extant in Scrinijs D. D. Josephi de Garaicochea, stirpis Illini, viri germen, cui subinde consignatæ fuere à Domino Decano Villa-Señor avunculo suo.

Præterea extat Epistola ad SS. D. N. Innocentium XI supplex pro Beatificatione Servi Dei V. Sebastiani de Apparicio, edita Romæ in Typographia Reverendæ Cameræ Apostolicæ, tacito anno, habetur que in Libro, cui datus Italicè titulus: *Summarium in Causa Mexicanâ Venerabilis Servi Dei Sebastiani de Apparicio* in fol. juanes copiam nobis fecit D. Joannes de Imaz Esquer, à Secretis Universitatis Mexicæ, Causidicus que doctissimus.

In Tabularijs Dominicanis Americæ nostræ asservatur Epistola ad universam Familiam data tum temporis cum Magisterio Noster potiti cæperat, cujus exordium *Ad Ordinis apicem*, Romæ ad Minervam 1. Augusti 1677.

Item *Acta seu ordinationes pro singulis Indiarum Provincijs;* quas

fic condivit ordinationes, utile ut dulci opportunè miscuerit.

Demum legimus *Epistolam* hispanà linguà datam ad Marchionem de la Mexorada paginas plus viginti adimplentem, ut scriptis Regis nomine, & titulo *Expositiones* vulgo *Manifestos* anno 1709. publicatis, faceret satis, Principemque suum ab impostoribus liberaret. Sunt ejus Mexici & alibi exemplaria quam plura.

Scripta Theologica, quæ docendi partes explens & in Academia Mexicæ & in domesticis Gymnasijs pro erudiendis juvenibus concinnavit, silètio propterea involuta relinquimus, quod eorum nos tituli fugiant & argumenta, uti codices ipsi Academicum Archivium Librumque pro signandis annuis prælectionibus effugerunt, non dum missis in possessionem statuti hæc præscribentibus.

Nostri, nec sine elogijs debitis, meminere Clarissimus D. Carolus de Siguenza, tum in Libro de Queretarenfis Urbis decore & gloria pag. 6. tum in Triumpho parthenico fol. 89. col. 1. P. Balthazar de Medina in Chronicis Provinciæ S. Didaci Mexicanæ Franciscanorum nudipedum fol. 255. n. 887. P. Franciscus de Florentia in Historia Societatis JESU Provinciæ Novæ Hispaniæ pag. 82. num. 86. P. Julianus Gutierrez Davila in Monumentis Historicis Congregationis Oratorij Mexicanensis parte

1. pag. 30. n. 65. ubi & brevem nostri ad Oratorienfes PP. Epistolam affert, & pro eximio ad eisdem transmissio dono, particulà scilicet ex præcordijs S. Philippi Nerij deprompta, grati testimonium animi exhibet; & pag. 87. num. 216. è Mss. Plaza in Chronicis Univerſitatis lib. 5. toto cap. 24.

332 D. ANTONIUS DE MORALES PASTRANA, Natione Mexicanus & Patria, amœnioribus unà & sacris litteris delectatus, cùm hispanis, tum etiam latinis, nec minus solutâ doctus quam ligatâ oratione, multi ab eruditibus ut ex eorumdem censuris Opusculo 1. mox laudando præfixis fit palam; doctrinæ specimen & faciendâ juxtâque pictatis exhibit, publicatis, multa imbutis eruditione, hisce Opellis idiomate hispano.

Solemnis, plausibilis, & festiva pompa pro Beatificatione plaudendâ Gloriosæ Virginis Limensis Rosæ de S. Maria. Mexici, ex Typographia Luperciana 1671. in quarto.

Sanctissima Virginis Deiparentis Dolores metro expositi. Mexici, ex Officina Joannis Josephi de Guillella Carrasco 1694. in octavo.

333 D. ANTONIUS MORELOS, cujus Natio nobis & Patria sunt in ancipiti, apud novam Galliciam Actuarius Regius, non ita publicis conficiendis dedit instrumentis, ut in amœnioribus litte-

litte-

litteris non ipse instructus satis esset atque eruditus; nec forum sic quotidie frequentans, ut non itidem Parnasum adiret; suæ adversus Musas unâ Præsidentemque Regij Goadalaxarenſis Conventus juridici gratitudinis & observantiæ testimonium scripto dedit, quod nobilissimæ ejusdem Civitatis nomine posuit, hispanis verbis prosequens debitas viro laudes illustri, qui insignem flumini magno dicto Tololotlan, pontem super induxerit, alia que in Reipublicæ commodum monumenta egregia posuerit. Titulus opellæ sic habet hispanicè scripte.

Grates à Nobilissima Fidelissima que Urbe Goadalaxarenſi relata illustri admodum D. Thoma Teran de los Rios, Gubernatori suo, quod Pontem fluvio magno Tololotlan egregium dederit, aliaque, ipso rerum ponente, opera utilitati accesserint publice. Mexici, apud Joannem Franciscum de Ortega 1721. in quart.

334 FR. ANTONIUS MORENO, Domicilio quidem Mexicanus, sin minus Patria & Natione, quorum incerti sumus, Provinciæ S. Evangelij Franciscanorum PP. alumnus, Conventus que Mexicæ Guardianus, Primarius Sacræ Theologiæ Lector, & apud S. Inquisitionis Officium à Censuris, concionem à se habitam in Templo S. Joannis de Deo Hospitalitatis Parente, pro ipsius in Cælitum album recens scripti heroicâ virtute laudibus ef-

N2

ferendâ, typis excudendam tradidit cum alijs per octiduum id loci dictis, cæterisque sollemnissimo in festo religionis juxtâ & ingenij monumentis. Extat hispano sermone

Panegyris in Canonizatione S. Joannis de Deo.

In Libro de Apoteosi S. Fundatoris Mexici celebrata ab ejus Instituti Provinciâ Sancti Spiritus, Authore D. Joanne Ramirez Santibañes. Mexici, ex Typographia Luperciana 1702. in quart.

Mss Nostri

Tractationes Philosophicæ & Theologicæ, Concionesque

Si in has paginas adducantur à Socijs grates ipsis habebimus.

335 D. ANTONIUS DE MORGGA, cujus Natio nobis incomperata est & Patria, Domicilio Mexicanus, ad Philippinas Insulas id temporis trajecerat, cùm primùm Senatus Regius ibidem institueretur, ad quem evectus quod & Doctor esset juris peritus & cæterâ pro munere virtute polleret, non eo tantùm nomine insignis evasit, sed quod etiam Gubernatoris non ita pridem detectæ Regionis vices strenuè gesserit, non minus bellicis expeditionibus clarus, quam prudentiâ & consilio in Reipublicæ negotijs agendis illustris. Inde Mexicum delatus, Togatis ijs adscriptus Regis imperio fuit, qui Vindices criminum audiunt, atque intrea loci edidit idiomate hispano librum scriptum,

Even-